

L'Estiuada

PERIÒDICH D' INFOR-
MACIO COMARCAL

Sortirà cada divendres durant l' istiu ☀ Redacció y Administració: CARRER DE VICH NUM. 9

Any I

Sant Hilari Sacalm, 10 Juliol de 1908

Núm. 3

DESPRÉS DE L' ASSAMBLEA

L' Assamblea catalana evidencià, una vegada més, la nostra capacitat de poble gran. Fou veritablement una demostració de que tenim perfecte dret a gosar de l' autonomia.

La cridoria grollera de la premsa madrilenya es la mellor lloansa que podèm oferirli.

L' esperit patriòtic dels reunits va extrems-se coratjosament, per redresarse enfront l' adsorvis-me de l' Estat espanyol. No obstant les pre-matures disposicions y les martingales de capelleta, l' Assamblea dictà serenament el seu pensament.

Que tornin els diputats de Solidaritat al Par-lament espanyol a lluytar energicament per l'hon-ra de Catalunya.

Pro no s' oblidin may que representen un po-ble que ha posat tot el seu seny y la forsa de la seva intel·ligència al triomf de les solucions na-cionalistes.

Cal qu' els esperoni el desitj de tot bon cata-là, no s' abstinguin may de vindicar ben alt el nom sagrat de Catalun a.

La política d' oportunistes, reflexe de la ma-drilenya conduiria 'l nostre poble a inevitables y tristos desenganys; l' acció al Parlament ha de ser protesta enèrgica y serena, aixís com ho es Catalunya enfront l' estat de coses actuals.

Per salvar la nostra dignitat de catalàns, des-preciam alegrement totes les concessions dels go-berns centralistes, que son el dogall de Catalunya, els enemichs irreconciliables de nostres ideals.

Que la representació parlamentaria catalana estigui sempre compacta, baix l' inspiració arden-ta del amor a la Patria.

Ah! si no fos aixís. Si enganyadores promeses els allunyesin de l' acció que dehuen seguir; si pros-perés la política del *do ut des* d' alguns regiona-listes! El fracàs ben cert qu' esdevindria seguida-ment. El poble català perdria la confiança en els seus homes, fonament aplanat.

Repetint lo de la *Revista Olotina* els diputats dehuen esser no *ministerials de tots els ministeris* sinó y exclusivament *representants catalàns* en tots els governs.

COMENTARI

¡Qué bé comença L' ESTIUADA la tasca pe-riodística! En dos números publicats ja deixa gayre bé marcada la seva orientació; y m' admi-ra, si, aquesta via que va a entreprendre ab la llum d' un criteri, condensació de criteris, unificats per l' amor en general a la Catalunya que 's va enfortint, y en particular a la vila nostra tant dig-na d' estima en tots conceptes. O si no esbriném-ho aixó que dich. Obrim el periòdich. La nota política la donan ben clara y simpática el nostre digníssim diputat Ventosa y Calvell y l' estimat President de l' Unió Catalanista Domingo Martí Julià. Fixeushi bé, llegidors, en els dos articles esmentats, y trovareu un credo, prou ben resu-mit en l' article editorial que obra la porta del periòdich, després d' unes notes més o menys poètiques, fogosament escrites per un cor enamo-rat de la seva població, quina silueta engarlanda la primera plana.

Aixó es lo que ateny a taranná polítich gene-ral. Are aném a trovar el nú de l' amor per l' en-grandiment y per la prosperitat moral y material de la població, y topém ben aviat ab un imne discretament entonat per un home que si no es de Sant Hilari mereix tot l' afecte, tota la consi-deració dels seus fills per lo bé que hi ha fet, fa y anirà fent: me referesch al article del Doctor Mo-rales, al que segueix una nota feta ab tot el sentit y ab tota la delicadesa d' un que somnia ab una vila nova, ab una població filla de les exigencies del temps actual, sense, per ço, despuntar ni un atóm de mania civilista en el sentit que sembla vol donarse a n' aquesta paraula.

No seràn tot somnis, no: ja veurém, més ben dit: ja la veyém l' espurna de realitat, o sino que ho digan aquells solts de la secció de *Noves* refe-rents a policia urbana y a brigades arregladores de carrers, passeigs y fonts de la població y en contorns. Aquesta onada de sang nova que 's sent cercolar per les arteries de Sant Hilari, ha-de dur exel·lents resulta's per la total reivindicació de la personalitat de Catalunya. Jo sé prou com el diputat per el nostre districte cita com a corpo-ració municipal modella de la vila nostra. D' aquí ha de venir tot. Els vells procediments de con-

servadoria ensopida que anys enrera guiaven el timó del poble, ja son arreconats pera no sortir més. Ja han feta llur tasca, ja han complerta llur missió.

Miloques, patúms ignocentes que os ajudau a la voluntat dels cacichs embrutidors: dormiu en pau; aneu a pendre 'l sol pels afores, y contempleula sonrients la florida del poble que os vegé naixer y que no deixáreu creixer com era degut endarrerintlo de mitj secle.

Ab tot ja farán la torna 'ls actuals guiadors. ¡Els coneix tant! sobretot a tres o quatre que en aquella etat llunyana de l' infantesa m'acompanyaren en els jochs y en les entramaliadures. Els sé 'l brahó y n' espero molt. A tots ens tocá l' ayre renovador, y aixó vol dir que no te tota la rahó 'l Senyor Ventosa al afirmar que 'l catalanisme a Sant Hilari li han dut els forasters; no, no! Ja l' encenguerem de propi enginy el fogaró renovador! ¿Com no ab el llevat de 'n Moragues, d' en Bach de Roda y fins d' en Serrallonga? Jo hi veig una florida de ideals del tot encoratjadora. Fins les escoles reben ayres sanitosos. He llegit a tot pler l' articlet del mestre Sr. Muntañola, y si no hi he trobat belleses literaries, hi he trobat talentosa empenta pedagógica; y no m' amago de dir que m' ha fet obrir el cor a la esperança. Jo que de tants anys trevallo somniant ab la regeneració de la Patria pel cantó pedagógich! Y sobre aquest punt l' amich Joaquím Plá marca unes fites que no cal deixar oblidades si no volém que 'l camí s' esborri. ¡Oh, y lo que més m' admira de la nova obra empresa ab la publicació de L' ESTIUADA es aquesta promesa de sembrada propia, indígena. Hi apunta l' esclat d' ideas de casa en tots els ordres. En política, en lletres en sociología y en economia hi donen basa fills de la comarca. Que bé va que l' orientació surti en sa gran part del cercle mateix alternant ab la tasca dels forans. També m' ha dut bona pila de recorts la nota simpática del amich Ximeno; y dintre la seva simplicitat en el fons y ampulositat en la forma d' escriptor indecís, m' ha sigut plahentia la fiblada del Sr. Clopés y Sureda, d' Arbucias, amanidet tot ab els esclats poétichs de dos joves, del terror també, en Manel Rovira y en Joseph Vilá.

Veusaquí com no 'm manca rahó al dir vos, volguts llegidors, que L' ESTIUADA ha començat bé la seva tasca periodística. ¿No es cert?

ANTÓN BUSQUETS Y PRUNET

DEUTE A SATISFER

En Joseph Gravalosa, metje estat d'aquesta vila, va ser qui per llá 'ls anys de 1779 y 1780, doná estat médech a les nostres aigues minerals.

Mercés an' ell Snt. Hilari gosa de fama universal, a n'ell se deu nostre continua prosperitat y benestar general.

No obstant el poble a oblidat el nom de Gravalosa que hauria de apareixer en nosaltres com un símbol venerable y encoratjador.

Ni el mes petit homenatge d'agrahiment se li ha tributat, res absolutament s'ha fet per indicar la seva memoria. ¿A qu'es deu aquesta ingratitut? No ho volém saber. Sols dirém que no pot durar més temps l'injusticia.

Creyém que l'Ajuntament no farà 'l sort a les nostres justíssimes demandes referents al susdit metje Gravalosa.

Per aixó L'Estiuada creu un deber proposar-li que se serveixi acordar que se li dediqui un carrer de nostra vila.

Per patriotisme y per dignitat convé realzar la memoria de tant insigne hilariench. En res se posa mes de manifest la cultura y esperit patriótic d'un poble, que quan recorda y dignifica els seus avantpassats que s'ho mereixen.

«Poble que honra 'ls seus homes, s'honra a sí mateix.»

Tasta Olletes

DE BARCELONA A ARBUCIES

Lo trajecte de Barcelona a Hostalrich me produí l' efecte d' un suplici.

Aclofat en un vagó de primera, entre dues senyores exuberants y respectables: sens altre perspectiva que un retallet de cel, damunt del qual se destacaven com misteriós pentàgrama los indecisos fils del telégrafo, tantost enlairantse presurosos com devallant a corre-cuita fins a esflorar la terra; encreuant a cegues paratges per mi desconeguts, que l' imaginació gaudia d' embellir ab sarcástica complascencia; rodejat d' una atmósfera deficient y xardorosa, renovada de tant en tant per una glopada d' aire quitanós y esquitxat d' esmicolada carbonissa; aturdit per l' espinguet de la locomotora, lo bronziment de la ferralla y alguna que altra llenguarada de sol que recorria l' encoixinat compartiment a despit de les inflades y tremolosés cortinetes... no veyia l' hora d' arribar al terme del viatge.

Al ésser a Hostalrich la cosa cambiá d' aspecte, puix mercés a un company de devantera que 'm prengué pel seu compte y garlá tot lo sant camí com una calandria, vareig arribar a Sant Hilari, no diré complascut, però sí menos aborrit de lo que esperava.

Era 'l tal company un jove guapo, de rostres

sonrosat, ull intranquil; vestia terno gris de pana llisa y sombrero tou de folgades ales, lleugerament tirar al clatell.

Com ane mi'ls homes guapos no'm captiven, tant bon punt el vaig veure al meu costat deguí arrufar lo nas ab tal expressió que 'l bon Adonis se tombá tot amatent per dirme:

—Dissimuli... Potser l' he trepitjat.

—No, senyor, no.

Y d' aquí va pendre peu pera enfilar una conversa en la que, després de treure 's l' aixatat bolet y passarse la mà en forma d' escarpidor per la clenxinada llarga cabellera, me féu saber que era artista.

—Artista en qué?

—Pintor, per servirlo.

—Ah!... Y fins me sembla...

—Que no li soch de tot desconegut: veritat? No m' estranya. Com he fet algunes cosetes que han mogut tant de soroll... *Miris*: ara mateix, sense anar més lluny, tinch exposada una sortida de sol en plena Segarra... sap?... que, si no m' erro, donará molt que parlar. Figuris que l' he titulada *Preludi en grana y or*. Solament ab aixó, un bon crítich té feina tallada per una dotzena d' articles.

—No digui més: ja coneix que és *modernista*.

—Sí, senyor, ab tota l' ànima. *Modernista realista*: Es a dir, dels dela primera fornada. Perqué, ja veurá, després de tot, la verdadera font d' inspiració és y será sempre la Naturalesa. Vosté provi d' allunyarsen fins a pérdrela de vista y no farà més que etzegallades. Y com a la Naturalesa no li ha d' esmenar la plana ni la mateixa Minerva... sap?... d' aquí que jo pinti sempre lo que veig, ni més ni menos de lo que veig, y tal com ho veig... Veu? Are mateix el veig tot vert a vosté.

—Qué diu, sant cristiá?

—Lo que sent. Vert com una reineta.

—Donchs digui que está malalt.

—Cah, res d' aixó, no, senyor, al contrari. Es que jo aprecio fins les més petites tonalitats de la llum... y la reflexió dels arbres en aquest moment històrich... sap?—

En efecte, la feixuga diligencia, ab ses vuit mules suades y frissoses, s' esmunyia calmosament per la polçosa carretera, sota 'l brancatge atapahit y ufanós dels plátanos, arruats a dreta y esquerra del camí pera retornar al acalorat viatger ab l'ombra frescal y inquieta de ses retallades fulles.

EVELI DORIA.

DEL LLIBRE «BRANQUES Y FULLES»

Un jardí de farigoles
so plantat per tú, amor meu.
L' he voltat tot de violes
y de llirs blanchs com la neu:
Quan vindrá la primavera
te duré la flor primera;
no 'm dirás, llavors,—espera...!
qu' em dirás:—ton cor es meu.—

Rossinyolet que tant d' hora
vas a cantar a l' amor,
no miressis les estrelles
que 't faríen batre 'l cor.
Se m' es morta ma estimada
y a n' el cel s' en es volada,
era en el mon, flor preuhada,
y en el cel, estrella d' or.

MARÍA DE SOLTERRA

VOLTANTS DE SANT HILARI

*Guia de Sant Hilari a Vallclara
y Sant Andreu de Bancells.*

Se surt de Sant Hilari per la carretera de Vich fins a la Creu del Molí, que dista 20 minuts; se deixa la carretera a l' esquerra, y per el camí de la dreta's baixa al sot de Costallonga, d' ahont se puja al *Soley del Llop* en 15 minuts; als 5 més se passa per el Rech de Vilavella, baixant en 10 minuts a *can Poll*; se passa la *riera Major*, y se puja en 20 minuts a la Brugada ahont hi ha una rica font. De dita casa en 25 minuts se guanya la de *Collsabena*, situada en un collet desde ahont se disfruta d' un esplendent panorama. De *Collsabena* en 20 minuts se passa per el *Pla de Font Samallera* (alt. apr. 1,050 m) d' ahont baixant suaument y luego planejant, en 20 minuts més se va a la *casa de Vallclara*; magnífich y extens panorama sobre les *Guilleries*, *Vall del Ter* y *Collçacabra* a 950 metres d' altitut aproximadament.

De la *casa de Vallclara*, seguint sempre carretera avall en direcció O., se baixa en 45 minuts escassos a la Esglesia parroquial de Sant Andreu de Bancells, qu' es románica d' origen com ho demostra l' ábside y la volta de canó, havent sigut restaurada en 1624. Está edificada en una carena a uns 800 metres d' altitut poch mes ó menos.

ARTHUR OSONA.

NOVES

Ha pres possessió del carrech de Veterinari municipal, l'aprofitat deixeble de l'escola Veterinaria de Zaragoza D. Ramon Bosch, que acaba la seva brillant carrera aquest darrer curs.

~*~

El dia 1 de Juliol, comensà 'l servey d'automòvils de l'estació d'Hostalrich al Balneari, admetentse passatgers per Snt. Hilari. Se despatxen els billets al Restaurant Martín, Rambla del Centre. Barcelona.

~*~

S'està ultimant la tramitació del expedient per l'Ajuntament adquirir l'hort anexe a la casa de la Vila.

~*~

Han terminat les obres de replanteix del segon tros de la carretera d'Anglès a la provincial de Vich.

Ben prompte comensarán les del tercer tros.

~*~

Hem vist ab satisfacció lo disposat per l'enginyer quefe d'obres públiques, manant se procedís a l'extracció de la pols en la carretera d'Hostalrich a n'aquesta.

~*~

Diumente prop-passat s'inauguraren en el café de l'Unió les tan celebrades funcions de *putxinelis* que tant públich atrauen, dirigides per l'aplaudit artista n' Arthur Vilá.

Ens han assegurat que durant l'estiu actuará en el teatre del mateix café una companyia dramática catalana.

En el café de Catalunya, ahonts'hi han verificat bones mellores, també s'hi donarán els acostumats concerts y balls, anant a cárrech d'un brillant terceto, qu'els aymants de la bona música tindrán ocasió d'aplaudir.

~*~

Ab molt bon acert hem vist qu'ha sigut extret de dintre la paret de l'Iglesia hont estava abandonat y colocat sobre dos lleóns, com en altre temps, el sarcófach que guarda les despulls de D. Ramon de Gurb y de la seva esposa Alamanda, antichs senyors d'aquesta vila. Felicitém a n' el nostre volgut Sr. Rector per aquesta restauració.

~*~

Se prepara un bon estiu.

Son moltes les families arrivades aquesta setmana. N'anomenarém algunes que ara recordém; familia Luria, Conde, Sirvent, Vinyas, Posades, Ciervo, Faura, Cardona, Frigola, Ramonatcho, García, Jaima, Boet, Fargas, Tapias, Maurell y molts altres.

Apuntem també, alguns noms del Balneari que potser cap any en aquet temps s'havia vist tan concurregut, son: Robert, Gassó, Montagut, Ximenez, Roca, Casarramona, Palau, Fita, Ferrer. . y altres.

~*~

Matadero. - En la pasada setmana se sacrificaren 55 xays, 2 badells y 1 bou.

~*~

En pública subasta verificada el dia 20 del passat mes, foren adjudicades les obres de reparació de la carretera d'Hostalrich a n'aquesta a D. Andreu Agustí de Banyoles.

~*~

Segons datos de la delegació del Observatori Catalá, d'aquesta, en el passat mes de Juny se reculliren 65 mm. de pluja.

~*~

Han visitat la nostra Redacció els periódichs següents: *El Cim d' Estela* de Berga, *La Gasetta Montanyesa* de Vich, *El Fluviá* d'Olot, *La Costa de Llevant*, *Revista Olotina*, el *Eco de Sitges* y el *Puigmal* de Ripoll, ab tots els quals hem establert el cambi desde 'l primer número.

Imp. Vda. D. Casanova, Ronda Sant Pau, 67, Barcelona.

SABATERIA

D' EN

PERE FAURIA SOLER

S' enllustra 'l calsat

Carrer de Vich, 29

y P. Mossen Verdaguer, 2

HOTEL FAURIA

CALA MESTRA

SERVEY ESMERAT

PREUS ECONOMICHS

— CARRER DE LA RECTORIA —